

Jitro- Tóraadás és a Tízparancsolat

Jitro Hetiszakasz tartalma יתרו

Szakaszunk – Jitró (2Mózes 18:1–20:23.) – a Tóraadás és a Tízparancsolat szakasza. Előbb azonban Jitró, Mózes midjanita apósa látogatást tesz az Egyiptomból nemrég kivonult héber törzsek táborában, és hasznos tanácsokat ad vejének a közigazgatás korszerűsítése és decentralizációja ügyében. Ennek érdemében nevezték el ezt a szakaszt Jitróról.

Mózes apósa, Jitró, ellátogat Midjából az izraeliták táborába, mert meghallotta, hogy micsoda hatalmas csodákat tett az Örökkévaló Izrael népe kedvéért. Ezúttal magával hozza Mózes feleségét és két fiát, akiket Mózes – Áron tanácsára – hazaküldött még mielőtt beléptek volna Egyiptomba.

Jitró azt tanácsolja Mózesnek, hogy hozzon létre egy előljárárból és bírákból álló hierarchiát, hogy az legyen segítségére a kormányzás és a népnek való igazságszolgáltatás feladatának elvégzésében. – 2Mózes 18.

Izrael gyermekei a Szináj hegyével szemben táboroznak, ahol Mózes tudatja velük, hogy az Örökkévaló arra szemelte ki őket, hogy az Ő „papi birodalma” és „megszentelt népe” legyenek. A nép erre válaszul kijelenti: „Mindazt, amit az Örökkévaló mondott, meg fogjuk cselekedni!”

Mózes felkészíti a zsidókat a Kinyilatkoztatásra, és figyelmezteti a népet, hogy három napon át tartózkodjanak a házassélettől, és készüljenek fel a nagy eseményre. – 2Mózes 19:1-15.

A harmadik hónap (sziván) hatodik napján, hét héttel a Kivonulást követően, Izrael egész népe odagyűlik a Szináj hegyének lábához. Isten aláereszkedik a hegyre mennydörgés, villámlás, gomolygó füst és sófárkürtölések közepette, és hívja Mózeset, hogy menjen fel hozzá. – 2Mózes 19:16-25.

Az Örökkévaló kihirdeti a Tízparancsolatot, elrendelve Izrael népének, hogy higgyen az Örökkévalóban, ne imádjon bálványokat, ne vegye Isten nevét a szájára hiába, tartsa meg a szombat napját, tisztelje a szüleit, ne öljön, ne paráználkodjék, ne lopjon, ne tegyen hamis tanúságot, és ne kívánja meg azt, ami a másé. – 2Mózes 20:1-14.

A nép odakiált Mózesnek, hogy túlságosan erőteljes számukra ez az isteni kinyilatkoztatás semhogy el tudnák azt viselni, és könyörögnek neki, hogy ő közvetítse feléjük Isten üzenetét. – 2Mózes 20:14-23.

שבת שלום

EMBERBARÁT HETILAP NAGY FÜVÁROS ZSINAGÓGA

ח"ב

Chaim Shaul Glitzenstein: Látták, amit hallottak

Volt egyszer egy ateista tanár a kommunista **Oroszországban**, aki meg akarta tanítani a diákjainak, hogy Isten nem létezik. Azt mondta nekik: Tudjátok gyerekek, amit a szemünkkel látunk, az létezik, és amit nem látunk, az nem létezik. **Például látjátok itt a falakat? Igen?** - ez annak a jele, hogy vannak falak. **Látjátok magatokat? Igen?** - ez annak a jele, hogy léteztek. **Na, és vajon látjátok-e Istent? Nem?** - ez annak a jele, hogy nincs **Isten**. Egy okos zsidó gyerek ekkor felállt és azt mondta az osztálynak: Látjátok a tanár úr eszét? **Nem?** - ez annak a jele, hogy nincs neki esze.

Hetizakaszunkból kiderül, hogy vannak dolgok, amik akkor is léteznek, ha nem látjuk Őket. A hetizakasz elmeséli a történelem egyik legnagyobb eseményét: Isten megjelent az emberek százezrei előtt és elmondta nekik a **Tízparancsolatot**. A szövegben aztán azt olvassuk: „**És az egész nép látta a hangját.**” Rabbi Akiva szerint: „Látjuk, amit hallunk.”

Láttatok már valaha hangokat? Hogyan lehet látni, amit hallunk? Hiszen hallani a fülünkkel szoktunk, látni pedig a szemünkkel.

Vannak dolgok, amiket látunk, és vannak dolgok, amiket hallunk. Látjuk a falakat, és világos számunkra, hogy léteznek, látjuk magunkat, és nyilvánvaló számunkra, hogy létezőnk. Látjuk magunk körül a világot, és biztosak vagyunk benne, hogy a világ létezik. **De látjuk-e Istent?** Nem, nem látjuk, csak hallunk róla. Elmesélik nekünk, hogy létezik, de őt magát nem látjuk. Amikor az ember valamit lát a szeme előtt, teljesen világos neki, hogy az a dolog létezik, és nincs kétsége felőle. Ha viszont csak hall valamiről, de nem látja, akkor felmerül benne a kételkedés. Ezért nem kérdezi senki, hogy „**létezem én vajon?**”, de az előfordul, hogy emberek azt kérdezik, hogy „**isten létezik vajon?**” és kételkednek benne.

Egy városban élt két különböző közösség. Az egyikben olyan emberek voltak, akik gyengék hitükben, és sok kételyük van, a másikban pedig jámbor hívők. Egyszer megkérdeztek egy **cádikot**, mi a véleménye a közösségekről? A válasza pedig az volt: Az első közösségben folyton istenre gondolnak, a másodikban pedig folyton magukra gondolnak. A kételkedő közösség tagjai nagyon elégedettek voltak ezzel a válasszal. Aztán a **cádik** elmagyarázta, mire gondolt: „**úgy értettem, hogy a második közösségben, sosem gondolkodnak azon, vajon „van isten?” vagy vajon „nincs isten?”**, mert **Isten** léte számukra nem kétséges, és nem kérdés. Magukra gondolnak helyette: **Vajon én létezem? Vajon helyesen élek? Vajon jól cselekszem?**

A kételkedős közösségben viszont sosem gondolnak magukra: **Vajon létezem én, vagy sem?** Mert saját magukkal kapcsolatban nincsenek kételyeik. Csak **Istenre** gondolnak, hogy vajon ő létezik, vagy nem létezik?

Most megérthetjük, mi történt a **Tóraadáskor**. Abban a pillanatban **Izrael gyermekei „látták a hangjait”**. Akkor ott a **Teremtő** megjelent **Izrael népe** előtt és beszélt velük, egyenesen hozzájuk, és ők olyan magas szellemi szintre emelkedtek, hogy az istent, akiről eddig csak hallottak, meglátták kézzelfoghatóan, és nyilvánvalóan. „**Látták, amit hallottak.**” És ez azt jelenti, hogy megmásíthatatlanul megbizonyosodtak róla, hogy **Isten** létezik, és ehhez nem fér kétség. Mi pedig ezeknek az embereknek az utódai vagyunk, és őseinktől tudjuk, hogy Isten létezik, mert ha mi nem is, de az ük-ük-ük apánk ott állt a **Szináj hegy lábánál**, és úgy látta meg **Istent**, ahogy mi manapság a fizikai környezetünk elemeit látjuk.

Rabbi Jonatan Sacks: A szokás, amely nem akart meghalni

Van egy izgalmas történet a Tízparancsolatról, és arról, hogy milyen szerepet játszottak a zsidó istentiszteleten és a zsinagógában.

Egy kevésbé ismert tényel kezdődik. Volt idő, amikor az ima, amit mi **Sémának** hívunk, nem három, hanem négy bekezdésből állt. A **Misna** a **Támid (5:1)** szerint a **Templom** idején a hivatalban lévő **papok** először a **Tízparancsolatot** mondták el, majd a **Sémá három bekezdését**.

Erre több független bizonyítékunk is van. Az **első négy papirusztöredék alkotja**, amelyeket **1898-ban** szerzett meg **Egyiptomban** a **Bibliai Régészeti Társaság** akkori titkára, **W. L. Nash**. Összeillesztve, és ma a **Cambridge-i Egyetemi Könyvtárban** található, **Nash-papiruszként** ismertek. Az **i. e. második századból származnak**, és a **Tízparancsolat egy változatát tartalmazzák**, amelyet **közvetlenül a Shema követ**. A **papiruszt** szinte biztosan a **kereszténység megszületése** előtt használták imára egy **egyiptomi zsinagógában**, abban az időben, amikor szokás volt **mind a négy bekezdést beiktatni**.

A **második templom idejéből származó tefilinek**, amelyeket a **qumráni barlangokban** a **holt-tengeri tekercsekkel** együtt fedeztek fel, a **Tízparancsolatot** tartalmazzák. Sőt, a **Deuteronomiumról** szóló **halachikus Midrás**, a **Sifri** egy hosszú szakasza annak bizonyítására szolgál, hogy nem szabad a **Tízparancsolatot** a **tefilinbe** tenni, ami arra utal, hogy voltak zsidók, akik így tettek, és a rabbiknak meg kellett tudniuk mutatni, hogy tévedtek.

A **Babiloni Talmudból (Bavli, Brachot 12a)** és a **Jeruzsálemi Talmudból (Jerushalmi Brachot 1:8)** is van **bizonyítékunk** arra, hogy **Izraelben és Babilonban** is voltak **közösségek**, akik a **Tízparancsolatot be akarták vezetni az imákba**, és a **rabbiknak** ki kellett adniuk egy **határozatot, hogy ezt ne tegyék**. Még arra is van **dokumentált bizonyíték**, hogy a **Kairó melletti Fosztátban** élő zsidó közösség egy **speciális tekercset tartott a bárkában**, a **Sefer al-Shir-t**, amelyet a **napi imák befejezése után** vettek elő, és ebből **olvasták fel a Tízparancsolatot**.

Tehát az a szokás, hogy a **Tízparancsolatot a Sémá részévé tették**, egykor széles körben elterjedt volt, de egy bizonyos időponttól kezdve a **Bölcsek** szisztematikusan elleneztek. **Miért tiltakoztak ellene? Mind a babiloni, mind a jeruzsálemi Talmud szerint a „szektások követelése”** miatt.

A **zsidó szektariánusok** - egyesek a **korai keresztények egy csoportjával azonosítják őket**, de erre **nincs meggyőző bizonyíték** - azzal érveltek, hogy csak a **Tízparancsolat** kötelező, mert csak azt kapták az **izraeliták közvetlenül Istentől a Sínai-hegyen**. A többi **Mózesen** keresztül kapták, és ez a **szekta**, vagy talán több **szekta** is úgy vélte, hogy ezek nem Istentől származnak. Ezek **Mózes** saját találmányai voltak, és ezért nem voltak kötelezőek.

Van egy **Midrás**, amely képet ad arról, hogy mit mondtak a szektások. **Korach és követői szájába** adja ezeket a szavakat, akik fellázkodtak **Mózes** ellen:

Rabbi Jonatan Sacks: A szokás, amely nem akart meghalni

„Az egész gyülekezet szent. Csak ti [Mózes és Áron] vagytok szentek? Mindannyian megszentelődünk a Sínai-hegyen és amikor a Tízparancsolatot adták, nem volt szó sem challah-ról, sem terumáról, sem tizedről, sem tzitzitról. Mindezt te magad találtad ki.” (Yalkut Shimoni Korach 752)

A rabbik tehát elleneztek minden olyan szokást, amely a Tízparancsolatnak különleges jelentőséget tulajdonított volna, mivel a szektások az ilyen szokásokra mutattak rá, mint annak bizonyítékára, hogy még az ortodox zsidók is másként kezelik azokat, mint a többi parancsolatot. Az imakönyvből való eltávolításukkal a rabbik azt remélték, hogy elhallgattatják az ilyen állításokat.

A történet azonban itt még nem ért véget. A Tízparancsolat annyira különleges volt a zsidók számára, hogy visszataláltak. Jákob ben Áser rabbi, a Tur (14. század) szerzője azt javasolta, hogy az ember mondja el őket négyszemközt. Joseph Karo rabbi azzal érvel, hogy a tilalom csak a Tízparancsolat nyilvános elmondására vonatkozik az istentisztelet alatt, így az istentisztelet után magánúton is el lehet mondani őket. Ma a legtöbb sziddurimban ott találjuk őket - közvetlenül a reggeli istentisztelet után. Shlomo Luria rabbinak az volt a szokása, hogy a Tízparancsolatot az ima elején olvassa fel, a Pesukei de-Zimra, a Dicséret versei előtt.

A vita ezzel még nem ért véget. Tekintettel arra, hogy a Tízparancsolatot nem mondjuk el a nyilvános ima során, nem kellene-e mégis különleges tiszteletet tanúsítanunk irántuk, amikor a Tórából olvassuk fel őket, akár Sávutkor, akár a Jitró és a Váchánán Parsát hetében? Fel kell-e állnunk, amikor felolvassák őket?

Maimonidész vitába keveredett ezzel a kérdéssel kapcsolatban. Valaki írt neki egy levelet, amelyben a következő történetet mesélte el. Egy olyan zsinagóga tagja volt, ahol eredetileg az volt a szokás, hogy a Tízparancsolat felolvasása közben állni kellett. Aztán jött egy rabbi, és másként döntött, mondván, hogy ugyanabból az okból nem szabad állni, mint ahogyan a Tízparancsolatot sem szabad elmondani a nyilvános ima alatt. Ezt a szektások, eretnekek és mások arra használhatták fel, hogy azt állítsák, hogy még maguk a zsidók is úgy tartották, hogy a Tízparancsolat fontosabb, mint a többi 603. Ezért a közösség abbahagyta a felállást. Évekkel később egy másik rabbi jött, ezúttal egy olyan közösségből, ahol az volt a szokás, hogy a Tízparancsolatért felálltak. Az új rabbi felállt, és azt mondta a gyülekezetnek, hogy ugyanígy tegyenek. Néhányan így is tettek. Néhányan nem, mivel az előző rabbi ellene döntött. Kinek volt igaza?

Maimonidésznek nem volt kétsége. Az előző rabbinak volt igaza, annak, aki azt mondta nekik, hogy ne álljanak fel. Az ő érvelése is helyes volt. Pontosan azt a logikát, amely a napi imákból kizárta, a Tóra olvasására is alkalmazni kell. Nem szabadna különösebb hangsúlyt kapnia. A közösségnek ülve kellene maradnia. Így döntött Maimonidész, a középkor legnagyobb rabbija.

Rabbi Jonatan Sacks: A szokás, amely nem akart meghalni

Néha azonban még a nagy rabbiknak is nehéz meggyőzniük a közösségeket a változásról. Akkor is, mint ma, a legtöbb közösség - még **Maimonidész Egyiptomában** is - állva olvasta fel a **Tízparancsolatot**. Így a **bölcsek** határozott kísérletei ellenére - a **Misna**, a **Gemara**, majd később **Maimonidész** korában -, hogy **betiltsanak minden olyan szokást**, amely a **Tízparancsolatnak** különleges méltóságot ad, **akár imaként**, akár **bibliaolvasásként**, a zsidók továbbra is megtalálták a módját. Visszahozták a **mindennapi imába** azzal, hogy **magánúton** és a **kötelező istentiszteleten** kívül mondták el, és továbbra is álltak, miközben felolvasták a **Tórából**, annak ellenére, hogy **Maimonidész** rendelkezése szerint nem szabadna.

„Hagyjátok békén Izraelt” - mondta Hillel - »mert, ha nem is próféták, mégis próféták gyermekei«. Az egyszerű zsidók szenvedélyesen szerették a **Tízparancsolatot**. Ezek voltak a judaizmus desztillált esszenciája. Az emberek közvetlenül magának **Istennek** a szájából hallották őket. Ezek voltak az alapja annak a szövetségnek, amelyet a **Sínai-hegyen** kötöttek **Istennel**, és amely arra szólította fel őket, hogy papok országává és szent nemzetté váljanak. A **Tórában** kétszer is úgy írják le őket, mint magát a szövetséget:

Akkor az Örökkévaló így szólt Mózeshez: „Írd le ezeket a szavakat, mert e szavak szerint kötöttem szövetséget veled és Izráellel.” Mózes negyven nap és negyven éjjel volt ott az Örökkévalóval anélkül, hogy kenyeret evett vagy vizet ivott volna. És felírta a táblákra a szövetség szavait - a Tízparancsolatot. (2Mózes 34:27-28)

„Akkor az Örökkévaló szólt hozzád a tűzből. Hallottátok a szavak hangját, de nem láttatok alakot; csak egy hang volt. Kihirdette nektek szövetségét, a Tízparancsolatot, amelyet követnetek kellett, majd két kőtáblára írta azokat”. (5Mózes 4:12-13)

Eredetileg ezért mondták őket közvetlenül a **Sémá** előtt, és annak ellenére, hogy eltávolították őket az imákból, a zsidók továbbra is mondták őket - mert elmondásuk az **Istennel kötött szövetség** mindennapi megújítását jelentette. Ez az oka annak is, hogy a zsidók ragaszkodtak ahhoz, hogy állva olvassák fel őket a **Tórából**, mert amikor a **Tórából** olvasták, az **izraeliták „a hegy lábánál álltak” (2Mózes 19:17)**. A **Midrás** azt mondja a **Tízparancsolat** felolvasásáról **Sávuotkor**:

„A Szent, áldott legyen Ő, azt mondta az izraelitáknak: És én úgy fogok számot adni nektek, mintha a Sínai-hegy előtt állnátok, és a Tórát fogadnátok.” (Pesikta de-Ráv Kahana 12, szerk. Mandelbaum, 204.o.)

A zsidók folyamatosan keresték a módját annak, hogyan idézhetnék fel ezt a jelenetet, állva, amikor a **Tórából** hallgatták, és magányosan mondták el a **reggeli ima végeztével**. Ennek ellenére, hogy tudták, hogy cselekedeteiket az eretnekek félreértelmezhetik, túlságosan ragaszkodtak ehhez a nagyszerű epifániához - a történelemben az egyetlen alkalomhoz, amikor Isten egy egész néphez szólt - ahhoz, hogy úgy kezeljék, mint a **Tóra** bármely más szakaszát. A **Tízparancsolatnak** adott tisztelet a szokás volt, amely nem volt hajlandó meghalni.

MISNÉ TORÁ – A ZSIDÓ JOGTÁR

XLVII. RÉSZ

A könnyebb az, ha valaki egy bizonyos bűnt következetes szándékossággal csinál és az annyira megszokott és mindennapos nála; hogy mindenki előtt köztudott; habár a legkönnyebbnek tűnő parancsolatról is van szó. Például: aki mindig csak **Sáátnez ruhát visel (gyapjú és lenből készült)** vagy aki körben vágja le hajtincseit és ezeket olymódon eszközli, mintha ezek a parancsolatok sohasem léteznének számára. Ez az egy bűnnel kapcsolatos hitehagyás, amit csak abban az esetben nevezhetünk annak, ha kifejezetten Isten ellen cselekszik.

Az egész **Tórával** kapcsolatos hitehagyásnak számít az, aki vallásüldözések idején bálványimádóvá lesz. Közéjük áll, mert zsidó volta miatt nem akarja vállalni a szenvedéseket, az üldözéseket és emiatt a hatalmon lévőkhez csatlakozik. Az ilyen embert az egész **Tórával** szembeni hitehagyónak nevezhetjük.

10. §. A másokat bűnre való csábítóknál nem teszünk különbséget súlyosabb vagy kisebb bűnesetek között. Akár súlyos bűnre csábít, úgy, mint egykor **Jerobeam, Cádok és Baetheus**, vagy pedig könnyebb **micvák** megszegésére készlet. Akár kényszerítő formában cselekszi, úgy, mint **Menasse Izrael királya**, aki embereket ölt, hogy bálványimádatra kényszerítsen, akár csak megtévesztéssel tántorít el a jó követésétől.

11. §. Aki különválik a közösségtől, ha nem is azért, hogy bűnt kövessen, csak távol tartja magát a közösségtől, és nem a körükben végzi **Isten parancsolatait**. Nem vesz részt fájdalmukban, nem osztozik bűntjeikben, a maga útján halad, mintha nem is hozzájuk tartozna – ez elegendő ok arra, hogy a túlvilági élet javaiban ne részesülhessen.

Aki kérkedve követi el bűneit, úgy mint **Jójákim**, legyen az könnyebb, vagy súlyosabb. Az ilyen embert a Tóra becsmérőjének, félremagyarázójának nevezzük, mert szegény nélkül, gőgös megvetéssel tagadja meg és fordul el Tőle.

12. §. Kétféle áruló van: Aki **pogányok kezére adja társát, hogy megöljék**, vagy megverjék és aki **a társa értékeit szolgáltatja át pogányok kezére. (A törvényt nem tisztelő erőszakos emberek is pogánynak számítanak.)** A besúgók nem részesülnek a túlvilági boldogságban.

13. §. Aki erőszakos eszközökkel viseli a közösség feletti tisztét, az egyéni érdekből ébreszt félelmet a közösségben, mert a saját tekintélyének emelése céljából erőszakoskodik, hogy mindenki rettegjen tőle. Valamikor a bálványimádó királyok cselekedtek így.

14. §. Az itt felsorolt huszonnégy bűnöző bémelyike, tartozzon bár **Izrael** közösségéhez, nem részesülhet a túlvilági boldogságban. De a felsoroltakon kívül vannak még könnyebb bűnök, melyekről azt mondják bölcseink, hogy aki azokat megteszi túlvilágát elveszti. Akik külön nevet adnak társuknak, akik gúnynevükön szólítják őket, vagy nyilvánosan megszégyenítik, akik felebarátjuk megszégyenítésével dicsekednek és azzal akarnának föléjük emelkedni, akik a talmudi bölcseket sértegetik, mestereiket ócsárolják, akik az ünnepeket és vallási szokásokat könnyedén veszik, végül, akik a szent áldozatokat becsmérlik.

Mindezekről csak akkor vonják meg a túlvilági életet, ha nem térnek meg, de ha még a haláluk előtt megtérnek, akkor ők is a túlvilági élet részesei. Nincs olyan dolog, ami a megtérésnek útját állhatná.

Folytatjuk...

NAGYFUVAROS UTCAI TEMPLOM
IMAREND FEBRUÁR 1. – 29. KÖZÖTT

1.	szombat	BO	vége: 17,34	8,00	16,15	3.
2.	vasárnap			8,00	16,30	4.
3.	hétfő			7,00	16,30	5.
4.	kedd			7,00	16,30	6.
5.	szerda			7,00	16,30	7.
6.	csütörtök			7,00	16,30	8.
7.	péntek		₪ 16,36	7,00	16,45	9.
8.	szombat	BÖSÁLÁCH		8,00	16,30	10.
		SÁBÁT SIRÁ	vége: 17,44			
9.	vasárnap			8,00	16,45	11.
10.	hétfő			7,00	16,45	12.
11.	kedd			7,00	16,45	13.
12.	szerda			7,00	16,45	14.
13.	csütörtök	FÁK ÚJÉVE		7,00	16,45	15.
14.	péntek		₪ 16,47	7,00	17,00	16.
15.	szombat	JITRÓ	vége: 17,55	8,00	16,45	17.
16.	vasárnap			8,00	17,00	18.
17.	hétfő			7,00	17,00	19.
18.	kedd			7,00	17,00	20.
19.	szerda			7,00	17,00	21.
20.	csütörtök			7,00	17,00	22.
21.	péntek		₪ 16,58	7,00	17,00	23.
22.	szombat	MISPÁTIM		8,00	16,45	24.
		ÚJHOLD HIRDETÉS				
			vége: 18,05			
23.	vasárnap			8,00	17,00	25.
24.	hétfő			7,00	17,00	26.
25.	kedd			7,00	17,00	27.
26.	szerda			7,00	17,00	28.
27.	csütörtök	JAJM KIPPUR KOTAJN		7,00	17,00	29.
28.	péntek	ÚJHOLD 1.	₪ 17,09	7,00	17,15	30.

SVÁT

EMBERBARÁT HETILAP NAGY FŰVÁROS ZSINAGÓGA

ב"ה

Ismeretlen zsidók nyomában CXVI. Lampel Ica

Lampel Ica, aki 1915.08.02-án született Budapesten, alig 17 évesen lett 1932-ben Miss Magyarország. Szülei Lampel Mór Miklós (Lampel M. Miklós) fővárosi orvos és Szécsényből származó Szenes (Schlésinger) Ella (1890-1963) voltak. A Jókai tér 1. szám alatt élő házaspár (a férj ugyanitt rendelt) egyetlen gyermeke édesanyjának legjobb barátnője Fedák Sári volt. Az édesanyja nagyon szép, felvidéki, bohém, mulató hölgy volt, az apja egy szintén nagyon szép, de puritán, abszolút polgári gondolkodású orvos. Két teljesen külön világ, Ica meg valahogy kettőjük keveréke.

Színésznő szeretett volna lenni. **Heltai Jenő**ékhez is bejárt. Anyja bohém barátai, például **Molnár Ferenc**, **Szép Ernő** is feljártak hozzájuk, meghallgatták, ha elmondott egy verset. A szépségversenyre báró **Guttman Arturné** — keresztanyja — tanácsára jelentkezett. Miss Magyarország egyik ajándéka egy **150 négyszögöles balatonlidei - balatonszéplaki - telek** volt (a család hamar túladott rajta), de elhalmozták számos egyéb luxusholmival, és részt vehetett **Párizsban** az európai versenyen is, ahol **negyedik lett** és az „Európa legelőkelőbb megjelenése” címet nyerte el.

Amikor a Miss Európa-választásra utazott édesanyjával, a vonaton egy Kínában élő gazdag német selyemgyárossal ismerkedett meg (romantikus történet, tipikusan a harmincas évekből!), a milliomos úr **Nancy** és **Párizs** között, az út vége felé megkérte a kezét. Mi sem bizonyítja jobban **Miss Magyarország** józanságát, hogy újsütetű kérőjét millióival együtt kikosarazta. Más ambíciók fűtötték akkor: színésznő szeretett volna lenni. **Lampel Ica Góth Sándor** növendéke lett, néhány kisebb szerepben fel is lépett különböző fővárosi színpadokon, egy évig az **Andrássy úti Színház** tagja volt.

Mivel azonban ezek a színpadi szereplések nem hoztak gyors sikert, a színésznőséget amúgy is inkább kellemes kirándulásnak tekintő **Lampel Ica** lemondott arról a vágyról, hogy **Júlia** vagy **Ophelia** lehessen egyszer a **Nemzeti Színház színpadán** és ezzel egyidejűleg véget szakított filmterveinek is. Ehelyett polgári pályát választott — **1935. novemberében menyasszony lett.**

Dr. Molnár Mihály, a Textilgyárosok Szövetségének titkára menyasszonya.

EMBERBARÁT HETILAP NAGY FŰVÁROS ZSINAGÓGA

ה"ב

Ismeretlen zsidók nyomában CXVI. Lampel Ica

A házasság nem sikerült, szülői tanácsra gyorsan el is váltak. **Lampel Icát** máshonnan is ismerhetjük. Róla készült az a fénykép, amelyen úgynevezett **Karafiáth-trikóban** áll modellt **Czigány Dezső** készülő „aktjához” a képzőművészeti főiskolán. Az egykori **vallás- és közoktatásügyi miniszter, Karafiáth Jenő** a művészek felháborodására a harmincas évek elején erkölcsi okokból **megtiltotta** a „**meztelen festészetet**”, innen ered az általa bevezetett trikó **gúnyneve**. **Bársony Rózsi** volt a **legjobb barátnője**, szinte a testvére. Később **öt évig szabadúszó** volt, **elvált asszony**, és a **Rothschild szalonban** direktorsz egészen a németek bejöveteléig.

1944-ben őt is behívták, szabad földön feküdtek éjszak ott ötezen, akiket másnap beosztottak csoportokba, és kivittek az országból. De "**szerencsésen**" **tüdőgyulladást** kapott, a **lába beledagadt a bakancsba**, nem tudott ráállni. Az öltözőkben alakult egy betegszázad, és annak egy orvosnője megvizsgálta és ott tartotta, így nem lett gyalogmenetben kihajtva az országból. Mikor vége lett, elkezdett dolgozni a **Rozmaring eszpresszóban**, mint **pincérnő**. Ez volt az első cukrászda, ahol tejszínhabot lehetett kapni. A **tüdőgyulladások** sorozatát élte át a stadion óta, a vége az volt, hogy **tébécéje** lett, és ki kellett venni a fél tüdejét. Viszont már **1945. őszén** fél oldalas, három képpel illusztrált beszámoló volt olvasható az újságokban arról, hogy **megnyílt a Liberté, Lampel Ica étterme a Nagymező u. 30.** alatt, ahol **Pertis Pali cigányzenekara muzsikált**. Ott ismerkedett meg **Mészáros Ferenc**cel, és nemsokára **házasságra** is léptek. **De ez sem tartott sokáig**. Amikor sikerült elválni, már volt egy gyermeke. Szerencsére tudott gép- és gyorsírni, két nyelven beszélt, és így el tudott helyezkedni a **Medicina Könyvkiadónál**, később **Mészáros Ica** néven a **Mezőgazdasági Könyvkiadónál**.

Lampel Ica 1993-ban úgy emlékezett, hogy egyszer helyett kapott egy balatoni szépségverseny zsűrijében és mellette ült **Kisfaludi Strobl Zsigmond**, aki **1932**-ben is zsűritag volt. A művész a volt szépségkirálynő felé fordult, és így bókkolt: „**Huszonöt év előtti helyes véleményemet most látom igazolva: időtálló szépségre adtam szavazatomat**”. **Lampel Ica** idős korában a színház iránti beteljesületlen, örök vágyakozását részben abban élte ki, hogy a fia abban a világban él: rendező és országos nevű színikritikus, egy leánygyermek apja. **Unokája Mészáros Antónia, TV-szerkesztő**, műsorvezető, aki szemmel láthatóan sokat örökölt nagyanyja szépségéből. **Fia Mészáros Tamás Jászai Mari-díjas magyar újságíró, színikritikus, rendező**.

Forrás: Dr. Goldberger Tamás

EMBERBARÁT HETILAP NAGY FUVAROS ZSINAGÓGA

ב"ה

MEGHÍVÓ AZ ÁVINU TRIÓ KONCERTJÉRE

A nagy múltú és jelenleg is aktív Nagy Fuvaros utcai zsinagógában ad koncertet az Ávinu Trió együttes "A túlélés dallamai" címmel a felszabadulás 80. évfordulója alkalmából. A kántori énekhang és a hangszerek ötvözik a könnyű és komolyzenét a hagyományos zsidó liturgikus dallamokkal, a magyar - zsidó - izraeli népdalokkal, örökzöldekkel is több nyelven, egyedi előadásmódban.

Helyszín: 1084 Budapest, Nagy Fuvaros utca 4.
Időpont: 2025. február 16. 17:30 (Előtte 17 órától délutáni és esti imádkozás lesz)

Az esemény INGYENES, DE REGISZTRÁCIÓ AJÁNLOTT: komplexmuveszet@gmail.com

Esemény: <https://facebook.com/events/s/a-tuleles-dallamai-felszabadul/1294529061880058/>

Fuvarpress

Trump szabad kezet adott a tűzszünet felmondására

Donald Trump elnök váratlanul szabad felhatalmazást adott Binjámin Netanjahu miniszterelnöknek a háború újraindítására Gázában. A túsalku felmondására irányuló fenyegetés azt követően történt, hogy a Hamász tegnap bejelentette, miszerint leállítják a túsok elengedését, arra hivatkozva, hogy Izrael megsértette a tűzszüneti megállapodást.

„Ha az összes tús nem szabadul ki szombaton délig, a tűzszünetet meg kell szüntetni, és elszabadulhat a pokol,” – közölte, hozzátéve, miszerint a továbbiakat illetően Netanjahuval fog egyeztetni. Az elnök a Fehér Ház ovális irodájában nyilatkozott újságíróknak, majd némileg árnyaltabban fogalmazva, kijelentette – „ez Izraeltől függ, és a saját nevemben beszélek,” – ugyanakkor hangsúlyozta, hogy az összes tús szabadon bocsátását követeli – „mindenkit. Nem csepegtetve, nem kettőt, egyet, hármat vagy négyet. Szombat délig, és utána jöhet a pokol.”

Az elnök továbbá kétségbe vonta a terrrorszervezet szándékát az összes túszt szabadon engedésére vonatkozóan, majd a fogvatartottak helyzetével kapcsolatban kijelentette, hogy szörnyű állapotban vannak, és véleménye szerint nem sokáig maradnak életben. Trump hangsúlyozta azt is, hogy sokan az elraboltak közül már halottak, és azt követően, hogy az egész világ elítélte a múlt héten szabadon engedett három tús állapotát és fogvatartási körülményeit, a „Hamász most ürügyet keres arra, hogy ne küldjenek vissza több túszt.” Az elnök véleménye szerint a terrrorszervezet úgy gondolja, hogy noha még vannak, akik életben vannak, de szabadon engedésük „nem vetne rájuk jó fényt. Az elszabaduló pokol ígéretével kapcsolatos kérdésre, az elnök kitérő választ adott, mondván – „a Hamász meg fogja tudni, mire gondolok.” Ezt követően, a gázai lakosok kitelepítésére vonatkozó tervét illetően ismét azt állította, hogy Jordánia és Egyiptom befogadná a menekülteket, ellenkező esetben azzal fenyegette meg szövetségeit, hogy fontolóra veszi „a nekik nyújtott segély megszüntetését.”

Néhány órával Obaida bejelentése után a Hamász újabb közleményt adott ki, miszerint - „a túsok szabadon engedésének halasztása figyelmeztető üzenet Izrael számára, és az a célja, hogy nyomást gyakoroljunk az egyezmény szigorú betartására. A közleményt szándékosan öt nappal a tervezett átadás előtt tettük közzé, hogy elegendő lehetőséget biztosítsunk a közvetítőknek, hogy nyomást gyakoroljanak Izraelre kötelezettségei teljesítése érdekében, és nyitva hagyjuk az ajtót a csere időben történő végrehajtására.”

A megállapodás első szakasza szerinti, fennmaradó 17 tús közül, legalább kilenc tús van életben. A második fázis keretében az övezetbe hurcoltak 59 izraeli közül 24 életben van, izraeli tisztviselők szerint. Az elmúlt hetek viharos politikai játszmái révén a túsok élete egyre inkább válik orosz rulett tárgyává, ahogyan a múlt szombaton visszatért három fogvatartott sokkoló képeivel való kampányolás. A tegnapi reggeli hírek szerint a tús- és tűzszüneti megállapodás létrejöttében kulcsszerepet játszott, illetve az elnök választási kampányába jelentős támogatással résztvevő Miriam Adelson Washingtonba utazott, hogy rábeszélje Trumpot a túsok kiszabadítását biztosító második szakasz megvalósítására. Eközben, az elnök fenyegető nyilatkozata valójában Netanjahu számára biztosít egyértelmű felhatalmazást az erőteljes katonai offenzíva indítására, hogy a megállapodás második szakasza akár szóba kerülhetne, egyúttal a felelősséget is a miniszterelnökre hárítva válaszút elé állítja.

Forrás: (ujkelet)

RECEPT-TÁR

Currys sárgaborsó-krémleves

Íme a tökéletes komfortleves, amivel nem kell sokat bibelődni, csak megfőzni, leturmixolni és betolni a bendőbe.

Hozzávalók: 6 fő

- 250 g sárgaborsó
- 3 ek étolaj
- 2 fej vöröshagyma (125 g/fej)
- 1 szál sárgarépa (230 g/szál)
- 2 ek sárga currypaszta
- 4 cm friss gyömbér
- 5 gerezd fokhagyma
- só, bors
- 1 ½ tk chilipor
- 1 tk kurkuma
- 1 tk currypor
- 1 ½ l zöldségalaplé vagy víz
- 300 ml konzerv kókusztej-szín
- 1 db lime leve
- pirított hagyma

Elkészítés:

A currys sárgaborsó-krémleves elkészítéséhez a sárgaborsót 8 órára beáztatjuk háromszoros mennyiségű vízbe.

Egy nagy lábasban olajat hevítünk és lepirítjuk rajta a durvára vágott vöröshagymát. Rádobjuk a 0,5 cm-es karikákra vágott répát, a currypasztát, a reszelt gyömbért, a zúzott fokhagymát, és magas lángon alaposan lepirítjuk 4-5 perc alatt. Sózzuk, ízesítjük a fűszerekkel, majd hozzáadjuk a leszűrt sárgaborsót, felöntjük az alaplével és közepes lángon kb. 35 perc alatt puhára főzzük.

Mikor megpuhult minden levesbetét, botmixerrel krémesre turmixoljuk. Legvégül jöhet hozzá a kókusztej-szín és a lime kifacsart leve, majd 2-3 perc alatt készre főzzük. Tálalhatjátok magában is, vagy hozzám hasonlóan egy kis pirított hagymával megszórva.

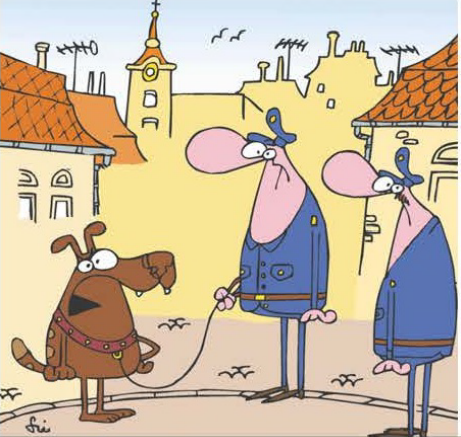
Forrás: (streetkitchen)

EMBERBARÁT HETILAP NAGY FŰVÁROS ZSINAGÓGA

REJTVÉNY, AGYTORNA (SÁBESZ UTÁNRA)

A POÉN 1. RÉSZÉ	▼	BÉR ELEMÉI MASKARA	RÓMAI 500-AS	ROBBA- NŐSZER- KEZET	HOSSZÚ NYAKÚ HÁZI- SZÁRNYAS	MOZGÓ VÍZ- TÖMEG	RAGA- DOZÓ EMLŐS														
HALÁSZ- KUNYHÓ LEFEDÉSE	▶																				
GULYA TAGJAI	▶		GYÓGYÍTÓ ELJÁRÁS TÖRZS- FIZETÉS																		
SPANYOL FŐNEMES	▶																				
FÉRFINÉV	▶																				
▶	▶																				
▶	▶																				
GIGA- RÖVIDÉN	▶																				
MÁR ÉRTEMI	▶																				
KALEN- DÁRIUM	▶																				
NORVÉG AUTÓJEL	▶																				
BIZTÁTÓ KILÁTÁS	▶																				
▶	▶																				
▶	▶																				
RÁDIUSZ RÖVIDÉN	▶																				
MÉRÍT	▶																				
NÉMÁN MÉRŐI	▶																				
PIACI MÉ- RŐSÜLY	▶																				
▶	▶																				
▶	▶																				
DECI- RÖVIDÉN	▶																				
ZENÉLÉS PENGETVE	▶																				
EGY HARMADAJ	▶																				
OROZVA MEG- SZEREZ	▶																				
SZÜKSÉG VAN RÁ	▶																				
NAHÁTI PARTNER	▶																				
▶	▶																				
▶	▶																				
TESLA RÖVIDÉN	▶																				

Ez a kiadvány Szent szövegek idézeteit és azok magyarázatait tartalmazza. Kérjük ne dobja ki!
TALMUD TORA Alapítvány számlaszáma: 11705008-20413002-00000000

IMAI DŐK, GYERTAGYÚJTÁS, IDŐSEK KLUBJA ESEMÉNYEK

2025. Feb. 14. – 2025. Feb. 21.

DÁTUM	REGGEL	ESTE
14. péntek	7:00	17:00
15. szombat	8:00	16:45
16. vasárnap	8:00	17:00
17. hétfő	7:00	17:00
18. kedd	7:00	17:00
19. szerda	7:00	17:00
20. csütörtök	7:00	17:00
21. péntek	7:00	17:00

Gyertyagyújtás és Szombat kimenetele Budapesten

DÁTUM	ESTE	DÁTUM	ESTE
14. péntek	16:47	15. szombat	17:55
21. péntek	16:58	22. szombat	18:08

Poén sarok

Pistike hazatérve az iskolából lelkesen meséli a papájának:

- Képzelt, azt tanultuk az iskolában, hogy némelyik állatnak minden télen új bundája van.
- Pszt, halkabban, nehogy ezt az anyád meghallja...!

Strausz Éva édesapja után a közösség megtartotta a jahrzeit-ot.

Rosenfeld Dániel kántor úr anyai nagyapja után tartott jahrzeit-ot a reggeli imádkozás befejeztével villásreggelivel látta vendégül a megjelenteket.

Tu-Bi Svát alkalmából a közösséget vendégül látta a körzet, nem csak a hagyományosan előírt gyümölcsök voltak, hanem jóval több. Mindenki külön-külön kapott egy-egy gyümölcstálat és rabink Chaim Shaul Glitzenstein adott magyarázatokat, miközben elfogyasztottuk a gyümölcsöket. Köszönjük Bánki Marinak, hogy megvette és elkészítette a csodálatos tálat. Rosenfeld Dániel kántor úr énekével szórakoztatta a jelenlévőket.

A 613 PARANCSOLAT

XXXIV.

Tiltó Micva

Ne ölj – ártatlan embert

„...Ne ölj...”

(2Mózes 20:13)

EMBERBARÁT IDŐSEK KLUBJA

„IDŐSEK KLUB” -ja, rendezvényeire várjuk kilélek tagjait. Várjuk tagjaink szíves megjelenését és ötleteiket, melyekkel segítik a klub működését. Következő klubrendezvényt február 19.-én, szerdán délelőtt 10:00 órától tartjuk a földszinti klubteremben.

Nagy Fuvaros utcai Templomkörzet

Emberbarát Templomegylet

Budapest. 1084

Nagy Fuvaros utca 4.

Tel: 334 27 31

Email: nagyfuvaros@gmail.com

<https://www.facebook.com/Nagyfuvaros4>

Felelős kiadó: Streit Sándor

Szerkesztő: Streit Gábor

Technikai asszisztens: Andrassy Béla